

Zemenyben született (ma Ausztria).

Tudományos pálya; Győr - Innsbruck - (1918-ban teológiai dr.) - Fertőféregyháza - Sopron - Győr - Sopron - Császár - Fertőboz.

Bindes Ferenc plébános úrral beszélgetek, akivel együtt (ő mint káplán, én mint ministráns) ismertük második soproni szolgálata alatt a kanonok urat.

- Sokat tanultam tőle. Vidám aszkéta volt, de ezt az őt ismerők mind tudják. Reggel 6-kor indultunk (mi sokszor kicsit késve) a Domonkos Templomba. Ha a sekrestyés Kajetán testvér még nem nyitotta ki az oldalsó kaput, átmászott a kerítésen.

Szerette az ünnepélyes liturgia-alkalmakat.

- Tudatosan folytatta a domonkosok hagyományait: mindig ült valaki a gyóntatószékben, ünnepélyes zenés-énekes vasárnap délelőtti nagymiséit sokan látogatták és az esti mise után az oltárnál körben állva énekeltük a Salve Reginát.

Mindig szeretettel vezette és feltétlen bizalommal az embereket, zárat az ő ideje alatt nem zártunk. Nem is vezett el semmi soha. A ministránsok vezetésével külön bízott meg, és mindig nagy szeretettel és anyagiakkal is hozzájárulva figyelte fejlődésüket.

Mindenkivel szívesen megállt beszélgetni.

- Egyszerű ember volt a szó legnemesebb értelmében. Megjelenésében is ez tükröződött, de a vele beszélő leghétköznapibb ember sem érezhette a köztük levő különbséget.

Akárkivel beszélgetek, aki ismerte őt, előbb-utóbb előkerül már-már legendás kertje, amiből valahogyan mindenki részesült.

- Ajándékozása nem ismert határt. A kertjében termelt epret nagyon sokan ették, és a tőle kapott virágokban sokan gyönyörködtek. Nyugati rokonai sok mindennel ellátták, de legközelebb látogatóba jöve a tárgyakat már nem találták nála - másnak is megtetszettek és ő odaadta. Szobája inkább emlékeztetett egy szerzetesi cellára, mint kanonoki szobára, még a káplánoké is különbül volt berendezve a káplánbatyuból.

Szelídségében hogyan tudott olyan határozott lenni akár a hatalommal szemben?

- A Domonkosok papjai nem jártak az ő ideje alatt békegyűlésre, meg is vontak minden támogatást a templomtól, csak a hívek tartották el. Amikor azonban a nem támogatott templomra a neki elméletben járó támogatás után vetettek ki adót, ennek a befizetését megtagadta kimondva, hogy azt erkölcstelennek tartja. Később ez lett a mondvacsinált ok

eltávolításához.

Milyen volt, mint „Főnök”?

- Mint vicerektor, győri tartózkodása alatt a kispapok étkezéséért is felelős volt. Mondják, hogy a kispapokat nem túlságosan kényeztette el. Nem akart kövér papokat, de maga sem hízott el soha. Törődött papjaival, de híveivel is. A végtelenbe nyúló prédikációkat időkorlátok közé szorította: igazából ez alatt az idő alatt tanultam meg úgy készülni a beszédeimre, hogy azok tömörek és tartalmasak legyenek. Haragot, sértődöttséget nem tűrt, de ő ment a sértődöttet visszahívni. Az asztaltársaságban mindig vidám és közösségi ember volt, noha tudtuk, mindig volt valami baja a gyomrával is, veséjével is. Ilyenkor inkább elvonult, de társaságban soha nem éreztük testi gyengeségét. Mindig kiállt papjaiért. Az emlékezetes ministráns-cserkész-táborozások után a táborozásból hazajövet a „gyerek-leltározást” követően lépett oda hozzám az állomáson és azt mondta: „Kijöttem maga elé, hogy magát is várja valaki.”. Amikor a „Szülőföldem” című Nyugatnak szóló kommunista reklámkampányban leadták a balatoni felvételt, mondván: „Lám-lám, az 'ellenforradalom' után nem sokkal már ministránsok táboroznak a magyar tenger partján”, Kanonok úr a rendőrségi kihallgatásokra mindig elkísért, minden felelősséget vállalt és úgy vallott, hogy minden az ő tudtával és akarata szerint történt.

Milyen volt a kanonok úr lelkülete?

- Akkoriban még nem voltak a mai értelemben vett mozgalmak és lelkeségi irányzatok. Azt lehet mondani: általános katolikus lelkülete volt, ami nagyon közel állt a kor szerzetesi lelkületéhez. A szeretet, a megbocsátás, az alázat és engedelmesség mintaképe volt. Amikor „szétrobbantották” a domonkosok társaságát, megtehetette volna, hogy hátralevő éveit kényelmes papi otthonban, kanonoki nyugdíjjal élje le. Ehelyett ő engedelmesen ment abba a faluba szolgálni 70 évesen, ahol 1919-ben papot akasztottak. Amikor meglátogattuk, éppen saját maga ásta ki a hóban az utat a plébániától a templomig. Legendás szerzetesi szegénységben élt a vele tartó Jakab testvérrel együtt, végig szolgálva, ezzel is példát mutatva.

- DI -

Wrenkh Ede ministránsa voltam

Soproni kanonok, hosszú ideig a Domonkos templom igazgatója. Ennek pontos időtartamára nem találtam adatot, annyit azonban biztosan tudok, hogy az 1955-1957 időszakban, amikor ministráns voltam a Domonkos templomban, ez alatt végig ő volt a vezető. Még azt az információt találtam róla, hogy korábban Győrben, később, a 70 éves kort elérve, tehát 1962 körüli dátumtól a Komárom megyei Császárs község római katolikus plébániáján szolgált. (Ez a

község arról híres, hogy régebben itt volt plébános a mártírhalált halt Wohlmuth Ferenc is, akit 1919-ben a vörösök felakasztottak.)

Nyílt titok volt, hogy a kanonok úr nagyon nem szerette az akkori politikai rendszert, amit olykor meg is mondott szűkebb körben, azok előtt, akikben megbízott.

Kanonok úr volt a megszólítása, mindenkinek így kellett szólítania, még a legkisebb ministránsok sem mondhatták, hogy kanonok bácsi vagy kanonok atya. Ez egyáltalán nem jelentette azt, hogy távolságtartó lett volna, épp ellenkezőleg, nagyon is közvetlen és barátságos volt. Ezért is szerettem ebbe a templomba járni és ministrálni, főleg az ünnepi zenés miséken. Wrenkh kanonok úr a nagyobb egyházi ünnepekre mindig megszervezte hangszeres zenészek és énekes szólisták fellépését, akik a mise celebrálása során – ezek három papos misék voltak – előadták valamelyik híres zeneszerző misezenéjét.

Naponta a legelső hajnali mise előtt felkeltem és elindultam ministrálás céljából, és addig maradtam, amíg a 8 órai iskolakezdés engedte.

Emlékszem, egy időben misézett ott kora hajnalban egy domonkos rendi pap, Mozsolits Sándor Antal atya. Ebben az időben a szerzetesrendek be voltak tiltva, ezért a rendi papoknak polgári munkahelyeken kellett dolgozniuk. Idézek egy Antal atyáról szóló, nekrológgként megjelent cikkből: „A Dr. Wrenkh Ede kanonoki védőszárnyai alatt működő Domonkosok Templomában (...) hajnali ötkor megjelent rendszeresen egy kis ember (...), hogy (...) elmondja a maga miséjét. Időben, hogy még odaérjen munkahelyére, a Városi Kertészetbe.” Én a szóbeszéd alapján úgy tudtam, hogy gyárba járt dolgozni, de bizonyára úgy helyes, ahogy a Cyberpress cikkírója írta róla, vagyis hogy kertészetben dolgozott. Csaknem hatvan év elteltével még ma is emlékszem rá, és arra is, hogy több alkalommal ministráltam neki a reggel 6-kor vagy még korábban elmondott, az általános latin nyelvű misétől eltérő szövegű miséjén.

A kanonok úr latin nyelvre is tanította az érdeklődő ministránsokat. Sajnos, a többiek sorra lemorzsolódtak, később egyetlen tanítványnak maradtam. Különböző versekre emlékszem, amiket a misekönyvből latinról magyarra fordítottunk, konkrétan a Dies irae és a Stabat mater versére emlékszem. A nyelvtani szabályokat is versbe foglalva tanította és így jobban megtanultam tőle, mint ahogy később a gimnáziumban tanították. Egyszer arról beszélgettünk, hogy húsvét vasárnapnak melyek a lehetséges legkorábbi és legkésőbbi dátumai. Amikor a lehető legkésőbbi napra, április 25-re (Márk névnap) került a szó, a kanonok úr ehhez is egy rövid versikére tanított meg:

Quando Marcus pascam dabit
Totus mundus vae clamabit.

A vers mondanivalójának magyarázata: Erre a késői áprilisi napra meglehetősen ritkán esik a húsvét, legutóbb 1943-ban volt, legközelebb 2038-ban lesz húsvét vasárnap ezen a napon. A versike tehát valószínűleg az 1940-es években zajló háború szenvedéseire céloz.

Nagyon szerette a gyerekeket, csakis a nemes értelemben érte. 1956 után nyugati karitászból kapott kakaóport osztott szét közöttünk a kanonok úr, s valamelyik évben egy balatoni, csopaki táborozással jutalmazta a ministránsokat. Még azt követően is készségesen segített, amikor

már hűtlenné váltam a Domonkos templomhoz és támogatását adta ahhoz, hogy az általános iskola befejezése után a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban folytathassam a tanulmányaimat. (De aztán másképp alakult.)

Természetesen nemcsak fiúkkal, hanem lányokkal is foglalkoztak a Domonkos templomban. A kislányok egy részéből énekkar alakult, voltak közöttük, akik hegedűn játszottak, egy – a zenében különösen tehetséges – kislány pedig rendszeresen játszhatott a templom orgonáján.

Volt egy kertje a Felső-Lőverekben, ahová egyszer engem is elhívott a kerti munkában segíteni. Nem hajtott a munkával, ez is inkább szórakozás volt egy gyerek számára. Konkrétumokra nem emlékszem, milyen teendők voltak akkor a kertben.

Halálának helyét és körülményeit nem ismerem, viszont a soproni Új Szent Mihály temetőben lévő síremlékét időnként fel szoktam keresni.

Jóval a halála után a város vagy az egyház azzal tisztelgett az emlékének, hogy Sopronban, a Szent György utcában közösségi házat neveztek el róla abban a házban, ahol lakott. K.G.